

TEKMOVALNI PROGRAM POVEZAN Z IRANSKIMI POLICISTKAMI, KI MALTRETIRAJO SVOJE RAZOGLAVE ROJAKINJE, IZRAELKAMI, KI SE VOJAŠKO USPOSABLJAJO PROTI PALESTINSKIM SOSEDAM, SRBKINJAMI, KI SO S CVETJEM ČASTILE MILOŠEVIĆEVE TANKE PA KAKO SO AMERIŠKI MOŠKI RAJE ŽENSKE IN UKRAJINSKI OTROCI V SIROTIŠNICI

V tekmovalnem programu bo pet filmov. Prisotne so zelo različne teme. Prva tema se nanaša na perzijske ženske. V Iranu se je konec lanskega leta okrepilo nasprotovanje zakonu, po katerem morajo ženske, ko gredo iz hiše, biti zavite v veliko naglavno ruto - hidžab. O kaznovalni kulturi tega muslimanskega sveta govori dokumentarec *Bodi moj glas* (Hör min röst: Slöjans revolution/By My Voice | 2022). Je film iranske režiserke, ki že leta živi na Švedskem, **Nahid Persson**. Posnela ga je v sodelovanju z ameriško-iransko aktivistko **Masih Alinejad**, dejavno glasnico nasprotovanja režimu. Alinejad preko socialnih omrežij in drugih medijev veliko opozarja na problematiko in pokaže, kako čustveno doživlja spoznanje, da se v njeni prvotni domovini spremembe na bolje kar nočejo zgoditi. Gre za zelo močan, čustven dokumentarec.

Na sliki sta iranska princesa **Soraya** in šah **Mohamed Reza Pahlavi**. Princesa, ki se je bila šolala v Berlinu, Londonu in Švici, je javno raztrgala naglavno ruto, podeželske Iranke pa so protestirale (slika spodaj), zahtevale obvezno ohomotavanje žensk v plahte in slavile verskega voditelja Homeinija, ki je potem prevzel tudi državno oblast. Za njim pa zdajšnji tak vrhovni vernik, Hamenej. Več o tem *plahte gor plahte dol* vprašanju lahko zveš tudi prek članka Aleša Žužka na Siolu z naslovom *Bo upor žensk spremenil svetovno zgodovino?* <https://siol.net/novice/svet/bo-upor-zensk-spremenil-svetovno-zgodovino-589817>

Soraya Esfandiary-Bakhtiari

Fotografija levo: Wikipedia, desno: Facebook

Potem ko je iranska princesa Soraya javno raztrgala naglavno ruto, so muslimanke iz iranskega podežlja na protestih zahtevale ravno obratno, hidžab in Homeinija. | Foto: Thomas Hilmes/Wikipedia Commons

Mnoge podeželske muslimanske tudi danes podpirajo na slikah upodobljene verske oblastnike. Slika je iz Irana septembra 2022. | Foto: Foto: Wikimedia Commons

Prizor iz filma *Bodi moj glas (Hör min röst: Slöjans revolution/By My Voice)* iranske režiserke Nahib Persson, ki živi na Norveškem. Pozivno geslo sodobnih iranskih žensk s političnim delovanjem med ljudstvom, ki je njih delovanje - po protestnem letu 1979 - ponovno oživel na protestih jeseni 2022, glasi: **“Ženske! Življenje! Svoboda!”** | Foto: Apple TV

Casa Sussana (Casa Sussana | 2022) je film **Sébastiena Lifshitz**a, francoskega režiserja, ki je pred dvema letoma s *Punčko* že prejel nagrado na našem festivalu, s *Casa Sussana* pa govori o skrivnem društvu, družabnem krogu moških v ZDA, v 50-ih letih, ki so se radi oblačili kot ženske, nekateri pa tudi spremenili spol. Gre za razkrivajočo, duhovito pripoved o pionirski skupnosti, ki bi jo ZDA, kjer verska in spolna stališča oblasti niso ravno popustljiva, najbrž prepovedale, če bi vedele zanjo.

Prizor iz filma *Casa Sussana*. | Foto: DocLisboa Internaional Film Festival

Tretji film tekmovalnega programa je *Hiša iz trsk* (A House Made of Splinters | 2022). Vojna v Ukrajini poteka že leto dni, za mnoge Ukrajince pa že od leta 2014. Film belgijskega režiserja **Simona Lerenga Wilmonta** govori o eni od stranskih prog te vojne. Je lep, sočustvujoč opis prizadevnosti vzgojiteljic nekega prehodnega doma, kamor oblasti odlagajo zapostavljene in zapuščene otroke. Tam otroci devet mesecev čakajo na odločitve sodišč, kakšna bo njihova usoda. Film je tudi srčen komentar, ne samo vojnega stanja, ampak stanja, v katerem je Ukrajina že skoraj desetletje.

Prizor iz filma *Hiša iz trsk* (A House Made of Splinters). Film je bil 11. in 15. februarja 2023 predvajan tudi v New Yorku in sicer že kot nominiranec za oskarja v kategoriji dokumentarcev 2023. | Foto: Ukrainian-Danish Youth House

Mrk (Pomračenje/The Eclipse | 2022), srbski film **Nataše Urban**, ki že dolgo časa živi na Norveškem, obravnava somrak Jugoslavije in Miloševićevega režima, ki je vrhunec dosegel nekako konec devetdesetih let. Leta '99 smo doživeli sončni mrk tudi na našem koncu, nas spomni Simon Popek in Nataša Urban je sončni mrk uporabila kot prisposodbo za razpad Jugoslavije, ki se je začel s Titovo smrtjo in se je nadaljeval skozi devetdeseta leta.

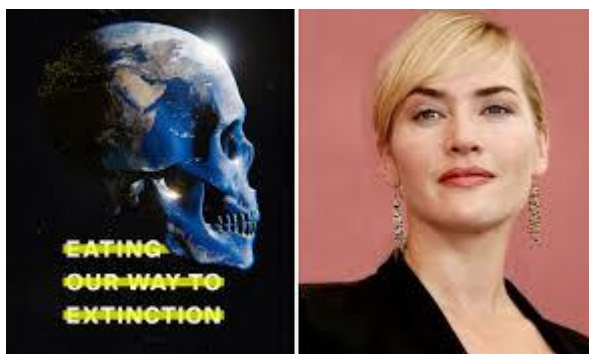
Še zadnji film tekmovalnega programa, to je *Nedolžnost* (Innocence) | 2022 by **Guy Davidi**, izraelsko-dansko-finska koprodukcija. Naš festival se zelo težko izogne temam z Bližnjega vzhoda oziroma okrog palestinsko-izraelskega vojnega stanja, opozori Popek. *Nedolžnost* je še en film, ki zelo graja izraelsko vojaško vdiranje na sosednje palestinsko ozemlje. Pokaže, kako izraelska oblast (demokratsko izvoljena, *op. JT*) pri Izraelcih in Izraelkah že za mlada uveljavlja svoj nazor o pravici do palestinskega ozemlja ter vzgojo podreja vojaškim potrebam. Mladeniči in mladenke morajo z osemnajstim na zelo dolgo, menda kar tri leta trajajoče vojaško usposabljanje, skratka, tukaj gre za prepričljiv, nazoren portret neke zelo militarizirane družbe.

Prizor iz filma *Nedolžnost* (Innocence) z izraelskimi otroci pri obveznem vojaškem urjenju. | Foto: Cankarjev dom – Festival dokumentarnega filma (fdf.si)

AKTUALNI, DRUŽBENO KRITIČNI DOKUMENTARCI: NAŽIRANJE, SVINJANJE IN STRUPENI ODNOSI MED LJUDMI NA ENI STRANI PA BOLNIŠNICE ZA ZASTRUPLENE PTIČE NA DRUGI STRANI

Prehajamo k sekciji aktualnih in družbeno kritičnih dokumentarcev, v kateri bo prikazan tudi zelo slikovit *Nažrli se bomo do smrti* (Eating Our Way to Extinction | 2021 by **Ludo in Otto Brockway**, glej ju tudi v intervjujih na YouTubeu, npr. <https://www.youtube.com/watch?v=C0bLoBtSHCE>). Prva vodilna tema festivala, ki jo povzemajo številni filmi, tako tudi ta, je letos, seveda, okoljevarstvo. Tej temi vzporedni pa so sodobni načini delovanja, prakse, ki pospremijo prvo temo; so ji sopotnice. *Nažrli se bomo do smrti* jasno pokaže, da je proizvodnja hrane v XXI. stoletju ena najbolj škodljivih proizvodnj uničujočih etanov, ki škodujejo okolju in vplivajo na krčenje gozdov ter vse vidike življenja. Film, ki vzbuja pozornost, je izdelan skoraj komercialno, ampak pokaže na zelo pomembne stvari, ki se dogajajo okrog prehranske industrije.

Kate Winslet pripoveduje vezno besedilo filma *Nažrli se bomo do smrti* (Eating Our Way to Extinction) o vplivu podnebnih sprememb, s sporočilom, da je naše prehranjevanje naša pot do izumrtja. Nastopajo še **Richard Branson**, **Tony Robbins** ter svetovno znani znanstveniki in politiki. Film podpira tudi znani igralec in podnebni aktivist **Leonardo DiCaprio**. | Foto: WegNews

Drugi film na temo okolja nosi naslov *Smeti naše vsakdanje* (Matter Out of Place | 2022). Avstrijski cineast **Nikolaus Geyrhalter**, ki je velikokrat tudi že pri nas gostoval s filmi, postavi preprosto vprašanje, kam odidejo vse smeti tega sveta, ko se konča kak festival, kak dogodek, kam jih odpeljejo, recimo iz visokogorskih smučarskih središč, vse te smeti? Tukaj imamo zelo nazorno fotografijo v katalogu, na spletu, ko žičnica nekako priklopi smetarski kamion na svoje podvozje in ga pelje dol, v civilizacijo. Nikola Geyrhalter zdaj že 25 let ustvarja take zelo kritične sodobne filme, ki razkrivajo anomalije v naših družbah, tako da je tudi to eden res boljših dokumentarcev.

Avtor filma *Smeti naše vsakdanje* Nikolaus Geyrhalter bi gotovo ne šel ravnodušno po naši piranski ulici, če je še takšna, kot je bila videti 2019, ko je nastal članek na Siolu, iz katerega je gornja slika. Pod sliko tega članka *Piran je podoben Neaplju* pa pisec **Marko Rabuza** pravi: Idilično staro jedro Pirana, ki je priljubljena destinacija med turisti, je v poletnih mesecih nekoliko manj idilično zaradi številnih smeti na ulicah. Če k temu prištejemo zaradi turistov tudi bolj polne restavracije in vročino, je sprehod po ulicah lahko tudi zelo posebna "kulinarična" izkušnja. | Vir: Siol.net <https://siol.net/novice/slovenija/smeti-na-ulicah-piran-je-podoben-neaplju-foto-504323>

Veseli delavec (The Happy Worker | 2022), katerega režiser **John Webster** verjetno že z naslovom razkriva, da gre za dokumentarec o stresu, šikaniranju, mobingu, slabih odnosih v delovnem okolju. Tudi v slovenski družbi se ta pojav odraža v medčloveških odnosih; to je še en absolutno zelo nujen film, poudari Simon Popsek.

Plakat za film *Veseli delavec* (The Happy Worker) na 27. festivalu dokumentarnih filmov Ji.hlava na Češkem oktobra 2022

Foto: Facebook stran filma /happyworkermovie/

Vse kar diha (All That Breathes | 2022 by **Shaunak Sen**) je indijski dokumentarec, eden od dveh filmov letošnjega programa, ki sta nominirana tudi z tujejezičnega oskarja. Shaunak Sen je v tem trenutku še v Los Angelesu, a če se bo le dalo, ga bomo pripeljali na zaključek, njegov film je zaključni film našega festivala. Film se dogaja v New Delhiju, verjetno bo tudi Matevž vedel kaj povedal na to temo (**Matevž Lenarčič**, prisoten pri prednjem omizju, op. JT). New Delhi je med najbolj onesnaženimi mesti na svetu, kjer ptice zaradi črnega neba dobesedno padajo na tla. Film pripoveduje zelo lepo zgodbo o bratih, ki poskušata postaviti neke vrste bolnišnico za zastrupljene ptice pa da bi jim pomagala znova leteti.

Prizor iz filma *Vse kar diha* (All That Breathes). | Foto: Cineuropa

Zdaj pa že prehajamo k filmu *Temni pokrov sveta* (A World Beneath a Dark Lid | 2022), to je novi film **Amirja Muratovića**, ki sta ga ustvarila skupaj z Matevžem Lenarčičem. Amir Muratović, prisoten pri prednjem omizju: »Glavni 'krivec' za ta film je **Rado Likon**. Radota je fasciniral Matevž s svojimi poleti okrog sveta. Pet let je spremljal njegove akcije, ga snemal, jaz pa sem samo poskusil – takrat sva z Radotom delala film Cankar - pomagati mu, Radotu, da nekako sestavi ta film. V glavnem smo bili mi trije, Matevž, Rado in jaz, ki smo bili filmska ekipa, ki je hodila naokrog v ogromno snemalnih dneh. Radota je sprva skrbelo, kako me bo Matevž sprejel, ali bova kompatibilna? Ampak, izkazalo se je, da imava veliko skupnih točk in to je bilo eno sijajno sodelovanje.«

Prizor iz slovenskega dokumentarnega filma Temni pokrov sveta. | Foto: Cankarjev dom (<https://www.cd-cc.si/kultura/film/temni-pokrov-sveta>)

MATEVŽ LENARČIČ: »NI POANTA V ZELENIH ENERGIJAH, POANTA JE, DA MANJ TROŠIMO«

Matevž Lenarčič: »Vse skupaj je trajalo deset let, kar si je Rado Likon to izmislil; skrbelo nas je, ali bomo še živi takrat, po desetih letih, na premieri filma, kajne, saj se lahko kakšnemu kaj zgodi. Sodelovanje? ... Moj osebni značaj je tak, da se težko gledam na ekranu, še manj poslušam, nisem tudi ne kakšen dober retorik in tako je imel Amir res ogromno dela, da je iz čudnih pa nepreciznih izjav izdelal sporočilo, ki ga film zdaj nosi. Ta film je okoljski. Črni ogljik je pomemben zato, ker je tisto, kar izmerimo, neposredni izraz izpustov. Če izmerimo črni ogljik, vemo točno, kaj se v ozračju dogaja. Kot je že Simon prej rekel, res, v Indiji je onesnaženost ozračja ogromen problem. Tam so letni časi razdeljeni na pred-monsun in med-monsun in pred monsunom je nad celo indijsko podcelino ogromen anticiklon. Ta naredi, da vse kar izpustiš v zrak, tam ostane. Onesnaženost zraka sega vse do višine 4000 m in povzroča problem po eni strani za ljudi, ki tam živijo, po drugi strani pa vso to svinjarijo porine monsun v Himalajo, kjer pospešuje taljenje ledenikov. A da ne bomo mislili, da sta taki samo Indija pa Kitajska, ne, letos je bil Beograd najbolj onesnaženo mesto na svetu, bolj kot New Delhi, včasih je Sarajevo, tako da ... cel svet je v bistvu ena globalna štala. Zakaj se to dogaja? Najbrž vsi vemo. Po eni strani se posamezniki trudijo ali pa trudimo, da kaj izmerimo, kaj pokažemo, opozorimo na odklone, po drugi strani pa vidimo, da je to le kaplja v morje. Če samo pogledamo potrese v Turčiji, vojno v Ukrajini ... In kje lahko poiščemo skupni imenovalac? Zakaj se vsa ta štala dogaja? Po mojem mnenju je vzrok pohlep! Individualni pohlep. Ne samo po materialnih stvareh, ampak tudi po vsem ostalem, po priznanju, po slavi, po ... neskončno neskončno možnosti pohlepa je. Liberalni kapitalizem je tisti, ki je prinesel ta zelo slab stranski produkt. Pohlep je preferenciral, ga postavil na najvišji možni nivo. Pohlep je postal dober, kajne? Stare civilizacije so ga sankcionirale, pohlepni ljudje so bili bolniki, izločeni iz družbe, zdaj pa so na najvišjih nivojih. In smo tam, kjer smo. Ta film - še enkrat hvala Radotu pa Amirju in vsem, ki so bili zraven – je še en droben kamenček v mozaiku človeškega sranja. Tko da ... »

Amir Muratović: »Če se navežem na film, v njem omenjamo New Delhi in povemo tudi, da je na območju kočevskih gozdov, 50 km stran od kakršnekoli industrije, včasih zrak bolj onesnažen, kakor v

New Delhiju, ker gre za individualna kurišča, ki s slabim kurjenjem naredijo veliko škode. Bili smo tudi v Sarajevu, ki je včasih na lestvici najbolj onesnaženih mest. Film se v prvi polovici ukvarja z okoljem, a hoče biti tudi Matevžev portret, in tako se točno na polovici prelomi in poda v neke druge kraje, kjer počasi prihaja do spoznanja Matevžev sporočilo, da ni poanta v zelenih energijah, ampak je poanta, da manj trošimo in da smo mi tisti, ki moramo spremeniti način življenja.

Simon Popek: »Hvala, gremo naprej.«

NAVDIH NAJDEN MED PERILOM PISATELJICE

V sekciji Intimni in globalni portreti je letos pet filmov, med njimi film **Eve Vitije, Ljubezni Patricie Highsmith** (Loving Highsmith | 2022), ki pripoveduje o znameniti ameriški pisateljici kriminalnih romanov a ne samo kriminalnih, čeprav je po teh najbolj znana, Patricii Highsmith. Temelji na pisateljicinih dnevniških zapiskih (najdenih med njenim perilom, ko je bila že pokojna, op. JT), preko katerih jo spoznamo kot razmeroma novo osebnost, osebnost, ki je bila do zdaj očem skrita. Vemo, da je imela tik pred smrtjo kontroverzne izjave in zelo strupen odnos z množičnimi mediji. Dobili bomo vpogled v razmišljanja pisateljice. Tudi v Kinodvoru se ji bodo poklonili s krajšim filmskim ciklom, kar je eden od razlogov, zakaj je ta film na sporedu tudi FDF.

Prizor iz dokumentarnega filma *Ljubezni Patricie Highsmith* (Loving Highsmith). | Foto: Salzgeber

Nekaj zelo posebnega bo dokumentarec *O strukturi človeškega telesa* (De humani corporis fabrica | 2022) avtorske dvojice **Vérène Paravel** in **Luciena Castaing-Taylorja**. Tudi njune filme smo v preteklosti že vrteli, zdaj pa gre za vstop v notranjost človeškega telesa z medicinskimi mikrokamerami, ki so danes že vrhunsko izpopolnjene. Dobesedno vstopimo v najbolj nevidne dele človeškega telesa. Hkrati gre za zanimiv oris medicinskega osebja in zdravnikov, ki šarijo po naših telesih med operacijami. Simon Popek: »Jaz sem se zelo zabaval med ogledom tega filma v Cannesu, res pa je lahko za marsikoga ... kako bi rekel ... neprijeten, ker videti na velikem platnu vse te – hehe – recimo, našo prostato in tako naprej ... zna biti neprijetno, ampak, res, lahko rečem, to je en tak zelo poseben vizualni spektakel, nekaj, česar prej še nikoli nisem videl.«

NIČ MOBINGA NIČ ŠIKAN, TEMVEČ LJUBEZNIVO. S KOM? S KITI

Patrick in kit glavač (Patrick and the Whale | 2022 by **Mark Fletcher**) je še en film, ki bi ga ohlapno lahko dali na polje okoljevarstva, gre za znamenitega podvodnega videografa **Patricka Dykstro**, ki že leta raziskuje oceane in skuša vzpostaviti, lahko rečemo, nek pristen stik oziroma odnos z največjimi sesalci na našem planetu, kiti. Film je vizualno zelo privlačen, posnet je bil z najmodernejšimi kamerami in vzbuja močen čustveni vtis. Po predvajanju nas bo obiskala direktorica fotografije **Gail Jenkinson**, tako da bo gotovo vedela povedati veliko zanimivosti o snemanju pod morsko gladino.

Gail Jenkinson (desno), direktorica fotografije filma *Patrick in kit glavač* (Patrick and the Whale), ki bo po predvajanju filma 12. in 13. marca 2023 v Cankarjevem domu v Ljubljani gostja pogovora o snemanju pod morsko gladino | Foto: O'TRHEE na <https://www.othree.co.uk/shooting-gold-rush-white-water/>

NA ROBU VULKANA SEDELA A NE JOKALA

Brez **Wernerja Herzoga** gre težko, tudi pri nas, na stara leta je aktiven kot še nikoli, posname tudi po dva ali tri filme na leto. *Vulkanska ljubimca: Rekviem za Katia in Mauricea Kraffta* (The Fire Within: A Requiem for Katia and Maurice Krafft | 2022) je eden od njegovih novejših filmov, a je medtem posnel tudi že dva nova. Tukaj gre za res izjemen film, to je tip filma, vsi ti zadnji trije filmi so tiste vrste filmi, ki, ki jim mali TV zaslon ne dela usluge, skratka, raziskovalka in raziskovalec, dvojica Krafft, francoska vulkanologa iz Alzacije, sta bila »partnerja v zločinu«, kot se reče, ki sta več kot 30 let s kamero in seveda s svojim znanstvenim pristopom, raziskovala vulkane. Bila sta neustrašna, dobesedno sedela sta na robu kraterjev, medtem ko so vulkani bruhalo.

Na Wikipedii beremo, da je bila po njuni smrti v Associated Pressu navedena Mauricejeva izjava, da želi umreti in opravljati svoje delo »na robu vulkana« https://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Unzen#1991_eruption.

V daljavi vrhovi Fugen-dake (levo) in Heisei-Shinzan na gori Unzen, na kateri sta umrla Katia in Murice Krafft ob izbruhu vulkana 3. jun. 1991 | Foto: Wikipedia

Zapustila sta občudovanja vredno avdiovizualno dediščino. Katia in Maurice Krafft sta tragično umrla pod japonskim vulkanom leta '91, poprej se nihče ni dotaknil njunih res neverjetnih posnetkov vulkanskih izbruhov, letos pa sta nastala kar dva dokumentarca, eden je *Fire of Love* (2022), ki ga je podpisala **Sara Dosa**, in je nominiran za oskarja, »jaz pa sem se,« pove Simon Popek, »vendarle odločil za Wernerja Herzoga, saj se mi zdi, da bolje izkoristi razpoložljivi avdiovizualni material; gre za režiserja z neko dolgo kilometrino, vemo tudi, da je bil tudi Werner Herzog nekoč sam izzival usodo, ko je leta 1976, na nekem otoku šel nad izbruh vulkana za svoj film *La Soufrière – Warten auf eine ausausweichliche Katastrophe* (La Soufrière – Čakanje na negotovo razdejanje, prev. JT) | 1977 von Werner Herzog), tako da ima že zgodovino ukvarjanja z vulkanskimi izbruhi. Gre za tri nove vizualne spektakle, ki jih boste redko videli in morda v kinodvoranah šele čez leto dni.«

SEKCIJA MITI, IKONE, MEDIJI

Dekliška družina (Girl Gang | 2022) je film iz sekcije Miti, ikone, mediji, to je film **Susanne Regina Meures**, ki nas bo prav tako obiskala v času festivala in sodelovala v pogovoru v soboto, 11. marca in ponedeljek, 13. marca Kosovelovi dvorani (udeležba na pogovorih je brezplačna). Gre za obdelavo tako imenovanega influencerstva, instagramiranja in ne vem česa vsega ne, skratka, njena junakinja, če jo lahko tako imenujemo, 14-letnica iz Nemčije, postane medijska senzacija, ima več milijonov sledilcev na Instagramu in ji strokovnjaki za medijsko komuniciranje priporočijo, naj si najde agenta, managerja. To vlogo potem vzameta nase njena starša. Vidimo en tak ... malo izrojen portret neke sodobne nemške družine, ki pade pod vpliv seveda d'narja in pa bogastva, posledica pa je, da dekle

postane čez par let socialno izolirana, brez stikov s svojimi vrstniki in tako naprej, boste videli v filmu, ki zelo nazorno pokaže hrbtno stran medijske slave.

BELLA CIAO! KLIKNI [SEM](#) IN POJ SKUPAJ Z NICOLOM CAVALLAROM

Bella Ciao – Za svobodo (Bella Ciao – Per la liberta | 2022), to je otvoritveni film festivala. Posnela ga je **Giulia Giapponesi**, italijanska režiserka, ki bo z nami na otvoriti, čeprav tega ne piše v katalogu, ker takrat ŠE nismo imeli potrjenega njenega prihoda. Filmska pripoved razišče celotno razpoložljivo védenje nastanka te znamenite prevratniške pesmi, ki jo največkrat pripisujemo partizanskemu gibanju med drugo svetovno vojno, ampak, film pokaže, da so si ga jemala za svojega vsa odporniška gibanja po svetu in vsi upori proti represivnim sistemom. Nekateri ga malce predrugajo, mogoče spremenijo besedilo, ampak vendarle ostaja ta večn. Zelo lep film, ki predstavi ozadje nastanka pesmi Bella Ciao.

Foto: DiRE Agenzia di stampa nazionale <https://www.dire.it/13-10-2022/808753-a-bella-ciao-valore-istituzionale-arriva-la-proposta-di-legge-del-pd/>

In še zadnji film iz sekcije Miti, ikone, mediji: *Pohod na Rim* (Marcia su Roma / The March on Rome | 2022), film, ki se dotika italijanske polpretekle zgodovine. Škotski režiser **Mark Cousins** se je lotil zgodbe o Mussolinijevem pohodu na Rim, lani je minilo sto let od pohoda, na katerem pa Mussolinija

sploh ni bilo, ker je bil skrit v Milanu, tja se je umaknil za vsak primer, če pohod ne bi uspel. Tako je vsa ta mitologija, ki se z njo ukvarja film kot množično sredstvo sporočanja, sploh v dvajsetih letih – tudi Italijani so se, podobno kot Rusi in Sovjeti, zavedali moči filmskih podob – vsa ta mašinerija je pohod predstavila kot mit, ga mitologizirala, čeprav je resnica malce drugačna. Gre za zanimiv zgodovinski dokumentarec o usodno zaznamovanem dogodku iz evropske zgodovine dvajsetega stoletja.

KAR MNOŽIČNI MEDIJI NEMALOKRAT ZAMOLČIJO

Filmski opus avstrijsko-francoskega cineasta **Huberta Sauperja**, žal ga ne bo z nami, čeprav je bilo načrtovano, da bo, pa da bo priredil skupaj z Društvom slovenskih filmskih režiserjev svoj *masterklas*, toda njegov urnik se je medtem spremenil, zdaj je že sredi Tihega oceana, kjer snema nov film.

Na sliki Hubert Sauper, režiser in scenarist dokumentarcev *Dnevnik iz Kisanganija*, *Darwinova nočna mora*, *Prihajamo v miru* in *Epicenter*, ki bodo v rubriki *Retrospektiva* na sporedu 25. Festivala dokumentarnega filma, v Ljubljani 11., 12. 13. in 16. marca 2023 na različnih uprizoritvenih prostorih.

»Mislim, da je tisto, kar resnično iščeš kot umetnik, možnost ustvariti umetnino, film, ki ti bo omogočil izkusiti življenje. To je življenjska izkušnja – dve uri čistega življenja. In v življenju vidiš veliko stvari, ki nimajo podnapisov in nimajo razlage. Samo vidiš jih in ne vidiš sobesedila, in ves ta paket naredi, da odrasteš in nisi več otrok. Celotno sliko sveta ti da. Če počnem kaj takega, osredotočeno, skozi film, potem mislim, da je to tisto, kar iščem.«

Hubert Sauper v prevodu Judite Trajber

Vir: MUBI <https://mubi.com/cast/hubert-sauper>

Lahko govorimo o avtorju, ki se je posvetil problematiki črne celine. Večina njegovih filmov se na ta ali oni način ukvarja z ropanjem in izkoriščanjem Afrike. O tem govori tako *Dnevnik iz Kisanganija* (*Kisangani Diary* | 1998), kot tudi *Darwinova nočna mora* (*Darwin's Nightmare* | 2004) in tudi film *Prihajamo v miru* (*We Come as Friends* | 2014). Sauper razkriva, kar množični mediji nemalokrat zamolčijo, še posebej v filmu *Kisangani*, kjer zvemo tudi za iztrebljanje ljudi v Ruandi leta '94. Darwinova nočna mora govori o neverjetnih načinih in postopkih, ki se jih gredo velike zahodne družbe v Afriki, njegov zadnji film, ta iz leta 2020, *Epicenter* (*Epicentro* | 2020) pa opisuje novodobno Kubo, ki da ni samo rajski otok. Avtor skuša prodreti v drobovje Kube, med vsakdanje ljudi, v mavrico Castrovega režima, oziroma tistega, kar je ostalo po smrti Fidela Castra.

To je to, kar se tiče filmskega programa, je na koncu povedal Simon Popek in dodal, da se bo zvrstilo tudi veliko zanimivih spremljevalnih dogodkov. Kateri? Pokukaj v katalog

Pripravila: Judita Trajber